

Het voorwerk bepaalt het uiteindelijke resultaat

De kwaliteit van het bestek en de gevolgde procedures is bepalend

De aanleg van een kunstgrasvoetbalveld dat uiteindelijk iedereen tevreden zal stellen, vergt veel voorwerk en begeleiding. Hoe beter dit wordt aangepakt, des te beter het resultaat zal zijn.

INLEIDING

De investering in een kunstgrasvoetbalveld is een forse investering die vele tonnen zal gaan kosten. Het is tevens een investering die zowel positieve als negatieve reacties zal opwekken bij de gebruikers, omwonenden en andere stakeholders. Uiteindelijk heeft iedereen er belang bij dat een kunstgrasvoetbalveld wordt gekozen waarvan de prijs een reflectie is van de kwaliteit en de duurzaamheid. Ook dient het gekozen kunstgrassysteem zowel tijdens de aanleg, het gebruik als bij de ruiming de betrokkenen geen onnodige overlast of problemen te geven.

De keuze, aanleg en exploitatie van een kunstgrasvoetbalveld dienen nauwkeurig begeleid te worden door kundige en ervaren mensen. De benodigde kennis en ervaring lijkt echter bij steeds meer gemeenten te verdwijnen. De opties die dan overblijven zijn het inschakelen van een specialist met kennis van kunstgrassystemen die het hele proces begeleidt, of alles juridisch vastleggen in een waterdicht contract.

LEESWIJZER

In dit hoofdstuk bespreken we stap voor stap hoe de aanschaf van een kunstgrasvoetbalveld kan worden aangepakt en waar men op moet letten.

Kies alleen voor het beste.

HAALBAARHEIDSTUDIE

Voordat daadwerkelijk begonnen kan worden met het zich oriënteren op kunstgrassystemen die mogelijk een oplossing bieden, is het belangrijk om eerst de haalbaarheid van het project in kaart te brengen. Daarbij zullen de volgende aspecten in kaart moeten worden gebracht:

Financiën

Een kunstgrassysteem voor voetbal kan tussen de € 300.000 en € 500.000 kosten. De kosten voor bijvoorbeeld extra bodemkundige werkzaamheden, beregening, etc. zijn daar niet bij inbegrepen. Voordat het überhaupt de moeite is om zich in een kunstgrasveld te verdiepen, zal duidelijk moeten zijn of de gemeente of club over voldoende financiële middelen beschikt om de aanleg van een derde-generatiekunstgrasveld te financieren.

Wanneer dat niet het geval blijkt te zijn, kan bekeken worden of het tekort op enige andere wijze kan worden gefinancierd of dat er aanvullende middelen beschikbaar zijn. Zo verstrekt het Ministerie van Economische Zaken subsidie voor de aanschaf van dynamische ledverlichting. Wanneer u geld wilt lenen bij een bank, kan bij de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) een borgstelling worden aangevraagd. Andere mogelijkheden zijn: een beroep doen op sponsors, inzamelingen, loterijen of andere activiteiten organiseren die de benodigde financiële middelen bijeen kunnen brengen, om zo te voorkomen dat een verhoging van de contributie noodzakelijk is.

De selectie van een veld

Tot eind 2016 konden kopers van een kunstgrasvoetbalveld kiezen uit honderden kunstgrassystemen. Dat aantal zal in 2017 zijn teruggebracht, nu alle kunstgrasvoetbalsystemen verplicht worden hertest. Desondanks zal de sportvloerenlijst spoedig weer enkele tientallen kunstgrasvoetbalsystemen bevatten. Dat maakt het lastig te bepalen welk systeem uiteindelijk voor de betreffende vereniging het meest geschikt is, temeer omdat elke leverancier in staat is een systeem aan te bieden dat voldoet aan de wensen die er zijn. Toch kan vooraf een goede schifting worden gemaakt op basis waarvan beter kan worden aangegeven welk soort kunstgrassystemen wel of niet in de aanbesteding moeten worden opgenomen.

Clubs en gemeenten hebben elk hun eigen uitgangspunt. Clubs willen een goed (kunstgras)voetbalveld; gemeenten willen graag waar voor hun geld, een lange afschrijvingstermijn en velden die weinig aandacht vergen.

Om een goede eerste schifting te maken is het belangrijk dat de projectgroep meerdere velden beoordeelt. Dat kan door andere clubs te bezoeken of juist het veld te bespelen. De projectgroep dient geleid te worden door iemand met kennis van zaken die de verschillende kunstgrasvoetbalsystemen introduceert en vervolgens de verschillende aspecten objectief toelicht. Meestal is dit een externe adviseur. Ook moet de projectgroep over een goed systeem beschikken om alle meningen te noteren, zodat deze op waarde kunnen worden beoordeeld. Belangrijk daarbij is dat die beoordeling niet wordt beïnvloed door factoren als winst of verlies op een veld, niet-onderbouwde meningen van leken of bijvoorbeeld een persoonlijke voorkeur voor of afkeer tegen de betreffende fabrikant of bouwer.

Bewerkbaarheid van het terrein

Vanwege de constructietechnische eisen aan een derde-generatiekunstgrasveld dienen er uitvoerige graafwerkzaamheden te worden uitgevoerd bij de aanleg. Eenmaal gelegd is het onmogelijk om ondergelegen leidingen of kabels nog langer te bereiken. Voordat een kunstgrasveld kan worden aangelegd dient de bodem dus in kaart te zijn gebracht en, daar waar mogelijk, maatregelen te zijn getroffen zodat kabels en leidingen alsnog toegankelijk blijven.

Om vast te stellen of de bodem geschikt is om een constructie voor een kunstgrasvoetbalveld te kunnen dragen, dient vooraf een landmeetkundig onderzoek te zijn gedaan. Tijdens dit onderzoek moet onder meer bepaald worden of de bodem waterpas ligt en hoe het veld zal opgaan in de omliggende topografie.

Stel vooraf vast waar alle leidingen lopen.

KLIC melding

Daarnaast dient er een Kabels en Leidingen Informatiecentrum (KLIC)-melding te worden gedaan om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van kabels en leidingen. Het KLIC kan een lijst verstrekken met nutsbedrijven die leidingen of kabels hebben liggen in de betreffende grond. Het KLIC kan alleen een overzicht verstrekken van de leidingen en kabels van nutsbedrijven. Om de mogelijke aanwezigheid van andere kabels vast te stellen, dient contact opgenomen te worden met de sportparkbeheerder.

Alle resultaten van de landmeetkundige werkzaamheden en de KLIC-lijst worden samengebracht in een obstakelkaart. Op deze kaart dient de aanwezigheid te worden vermeld van:

- bomen;
- begroeiing;
- bebouwing;
- watergangen;
- kabels en leidingen;
- bestaand drainagesysteem (indien van toepassing).

Geotechnisch onderzoek

Met name in zettingsgevoelige gebieden, maar ook daarbuiten, is het belangrijk dat vooraf een geotechnisch onderzoek wordt gedaan. De aanleg van een kunstgrasvoetbalveld zal de bodemconstructie aanzienlijk veranderen. Een geotechnisch onderzoek kan vaststellen of de bodem bestand is tegen het gewicht van de gehele kunstgrasconstructie of dat het raadzaam is om voorbereidende werkzaamheden te treffen, dan wel het kunstgrasvoetbalveld te bouwen op een constructie die speciaal ontwikkeld is voor het bouwen in zettingsgevoelige gebieden.

Watertoets

Infrastructuurprojecten vergen vaak verschillende vergunningen op basis van de Waterwet. Kunstgras sportvelden staan bekend om hun bijzonder goede ontwatering. Waar hemelwater bij natuurgrasvelden eerst in de bodem wordt opgenomen voordat het plassen of sloten bereikt, zorgt de drainage van een kunstgras sportveld ervoor dat regenwater

Een kunstgrasveld zal de waterhuishouding beïnvloeden.

binnen 24 uur deze plassen of sloten bereikt. De drainage van een kunstgrasvoetbalveld moet dusdanig zijn dat het veld 10 mm water gedurende twee uur kan verdragen. Na afloop van een bui van meer dan 10 mm in twee uur, dienen de eigenschappen van het veld binnen dertig minuten weer aan alle normen te voldoen. Viel er meer dan 15 mm gedurende twee uur op een kunstgrasvoetbalveld, dan dient het veld binnen zestig minuten bespeelbaar te zijn.

Dit kan een extra belasting op bestaande waterwerken veroorzaken. Een kunstgrasveld moet daarom de watertoets doorstaan. Deze toets bepaalt wat het waterbergend vermogen van de onderbouw moet zijn. Sommige waterschappen beschouwen een kunstgrasvoetbalveld als een natuurgrasvoetbalveld, maar andere waterschappen zien het meer als een deels verharde ondergrond. Die verlangen daarom dat een kunstgrasvoetbalveld vijftig procent waterbergende capaciteit heeft vergeleken met een verhard oppervlak. De onderbouw moet in dat geval in staat zijn om 200 m³ water te kunnen bergen. Het afvoergedrag, waterbergend vermogen van de onderbouw en de opbouw van de bodem in het specifieke gebied spelen allemaal een rol. Controleer daarom bij het lokale waterschap waar een kunstgrasvoetbalveld straks aan moet voldoen.

Mogelijke bezwaren

De aanleg en het gebruik van een kunstgrasveld kan tot diverse bezwaren leiden. Zo is het mogelijk dat omwonenden problemen hebben met het vele vrachtverkeer dat nodig is om alle materialen aan- en af te voeren.

Het kunstgrasveld kan ook tot overlast leiden, zoals:

- geluidsoverlast van ballen die continu tegen een hek worden geschopt of de toegenomen activiteiten op de vereniging;
- vrees voor aantasting van hun gezondheid of grondwater vanwege de materialen die zijn gebruikt;
- lichthinder omdat het veld vaker en 's avonds langer wordt gebruikt;
- parkeeroverlast door het (benodigde) toegenomen gebruik van het kunstgrasveld in vergelijking met het oude natuurgrasveld;
- wateroverlast door verlegging van het waterpeil.

De kwaliteit van het voorwerk zal bijdragen in het eindresultaat.

Al deze en eventuele andere vormen van overlast of vrees moeten vooraf in kaart worden gebracht. Zo kan daar, waar nodig of waar de vrees gerechtvaardigd is, rekening mee gehouden worden bij de keuze voor het kunstgrasvoetbalveld of bij het uitvoeren van de werkzaamheden.

Benodigde vergunningen

Voordat een kunstgrasvoetbalveld kan worden aangelegd, dient men eerst over alle benodigde vergunningen te beschikken. De volgende vergunningen zijn vaak benodigd:

- kapvergunning voor bestaande bomen;
- bouwvergunning voor zaken zoals verlichting, ballenvangers, hekwerken, dug-outs;
- lichthindervergunning;
- vergunningen vanuit de Waterwet;
- vergunning voor de afvoer van verontreinigde grond;
- dispensatie vanuit de KNVB wanneer blijkt dat het nieuwe kunstgrasveld niet conform al hun eisen is.

OMSCHRIJVING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Om het project te laten uitvoeren, dient vastgelegd te worden wat de gemeente of club wenst te ontvangen.

Ze kunnen daarbij kiezen voor het opstellen van een RAW-bestek of samenwerken met een aannemer door middel van een UAV-GC-contract.

Het RAW bestek

Een RAW-bestek omschrijft de technische handelingen die moeten worden uitgevoerd om het werk gerealiseerd te krijgen. Met name bij de aanleg van een of twee kunstgrasvelden wordt vaak gebruikgemaakt van een RAW-bestek.

De kwaliteit van het bestek is in grote mate bepalend voor de kwaliteit van het opgeleverde werk en de tevredenheid bij zowel de opdrachtgevers als de eindgebruikers. Ook is de kwaliteit van het bestek medebepalend of het project binnen het gestelde budget kan worden uitgevoerd.

Bij een RAW-bestek dient de opdrachtgever de resultaatverplichting tot op technisch niveau te beschrijven. Het bestek moet dus informatief zijn, maar voorkomen moet worden dat de informatie bepaalde producten 'dwingend' voorschrijft. Dit alles vereist dus kennis van zaken. Wanneer die niet intern aanwezig is, dan is het verstandig externe expertise in te schakelen.

UAV-GC contracten

De laatste jaren wordt in toenemende mate gewerkt met geïntegreerde contracten (UAV-GC). Dit gebeurt vaak bij de grotere, complexere projecten. Waar een bestek de technische handelingen voorschrijft, wordt in een geïntegreerd contract juist een functionele eis of vraag omschreven. Hoe aan die eis voldaan wordt, is aan de opdrachtnemer.

Het werkt dus de innovativiteit en creativiteit van de opdrachtnemer in de hand. De opdrachtnemer zal, nadat deze is uitverkoren, met een plan van aanpak moeten komen waarvoor ook de input vanuit de opdrachtgever vereist is.

Wanneer de gespecificeerde vraag en het plan van aanpak op elkaar zijn afgestemd, is er sprake van een geïntegreerd contract (UAV-GC).

Er bestaan verschillende vormen van geïntegreerde contracten. Enkele voorbeelden daarvan zijn:

- Design & Construct. In dit geval wordt het project ontworpen en uitgevoerd;
- Design, Construct & Maintain. In dit geval zal het project worden ontworpen, uitgevoerd en onderhouden;
- Design, Construct, Maintain & Finance. Bij deze contractvorm zal het project worden ontworpen, uitgevoerd, onderhouden en gefinancierd worden door de aannemende partij. Deze constructie komt echter nauwelijks voor.

NEEM ONDERHOUD OP

Hoewel het bestek er vooral op gericht is om een goed kunstgrasvoetbalveld te realiseren, is het raadzaam om ook (een deel van) het onderhoud in het bestek op te nemen. De bouwer van het kunstgrasvoetbalveld geeft er vaak de voorkeur aan om het specialistische onderhoud zelf te doen. De uitvoering van het dagelijks of periodiek onderhoud kan echter door zowel de opdrachtgever worden gedaan, als worden uitbesteed aan andere, externe partijen.

De Big 7 geven als advies om het onderhoud gedurende het eerste jaar in het bestek op te nemen. Voor de jaren daarna kan het vervolgens in aparte opdrachten worden uitgezet. De looptermijn van die opdrachten zou steeds één jaar moeten zijn. Betalingen moeten daarbij gekoppeld worden aan het doorstaan van de jaarlijkse inspecties, zo luidt het advies van de Big 7. Komt een veld niet door zo'n inspectie, dan is het aannemelijk dat het onderhoud niet naar behoren is gedaan. Een betaling is in zo'n geval dus niet gerechtvaardigd.

Het advies van de Big 7 gaat zeker op voor gemeenten die de capaciteit hebben om zelf hun kunstgrasvoetbalvelden te onderhouden. Dat is in veel gemeenten niet het geval. Hun wordt aangeraden om het onderhoud van het kunstgrasvoetbalveld voor ten minste acht tot tien jaar aan de aannemende partij uit te besteden. Op die manier blijft de kwaliteit van het veld ook op de lange termijn gewaarborgd.

DE AANBESTEDING

Wanneer het bestek gereed is of de functionele vraag omschreven is, kan het project worden aanbesteed. Mocht het beoogde projectbedrag de € 5.225 miljoen overschrijden, dan is men verplicht het project openbaar aan te besteden. Relatief kleine werken mogen onderhands worden aanbesteed, net als wanneer het gaat om de uitvoering van specialistische werkzaamheden. De aanleg van een kunstgrasveld wordt vaak gezien als 'specialistisch werk', maar de meningen hierover verschillen, waardoor elke gemeente hier z'n eigen kijk op heeft. Het is belangrijk dat er enige kennis van zaken bij de opdrachtgever aanwezig is, zodat deze de inschrijvingen straks zelf op waarde kan beoordelen.

Voor het opstellen van de aanbesteding kan gebruikgemaakt worden van het Uniform Europees Aanbestedingsdocument (UEA). Het Uniform Europees Aanbestedingsdocument (UEA) is van toepassing op zowel aanbestedingen boven als onder de Europese drempelwaarden en komt in de plaats van het Nederlandse model Eigen verklaring. In het document geeft de inschrijver aan te kunnen voldoen aan de gestelde eisen en voorwaarden die de aanbesteder stelt bij een aanbesteding.

Er worden drie verschillende vormen van aanbesteden onderscheiden:

- Openbare procedure (Europese en nationale aanbesteding) conform hoofdstuk 2 ARW 2016;
- Niet-openbare procedure (aanbesteding met voorafgaande selectie) conform hoofdstuk 3 ARW 2016;
- Meervoudig onderhandse procedure conform hoofdstuk ARW 2016.

Het is belangrijk om de volgende zaken duidelijk te omschrijven:

- de norm waaraan het kunstgrasvoetbalveld moet voldoen (bijvoorbeeld: Fifa Quality, Fifa Quality Pro, KNVB-gebruiksnorm);
- het type vezel;
- de eventuele wens voor een dynamische dempende laag onder het veld (shockpad, e-layer, etc.);
- het soort instrooi granulaat dat gewenst is;
- het minimale poolgewicht;
- uv-bestendigheid van de vezels en het granulaat.

HOE BEOORDEEL IK HET AANGEBODEN SYSTEEM?

Elke fabrikant van componenten en bouwer van kunstgrassystemen heeft z'n eigen filosofie. De een kiest een mat met veel dunne vezels, de ander heeft een voorkeur voor een mat met dikke vezels. Sommige sportveldenbouwers zweren bij een dikke laag SBR-granulaat, andere gaan juist voor een dunne mat op een shockpad en een dunne laag alternatief instrooigranulaat. Sinds kunstgras z'n intrede heeft gedaan in de voetballeerij, zijn er ongeveer duizend kunstgrassystemen ontwikkeld. Dat is ontzettend veel maar wie de moeite neemt, zal al snel zien waar de verschillende leveranciers in verschillen.

Het is raadzaam om de inschrijvende partijen te vragen monsters mee te sturen van alle componenten die toegepast worden in het voorgestelde kunstgrassysteem. Deze monsters kunnen gebruikt worden om zelf vast te stellen of het voorgestelde kunstgrassysteem voldoet aan de optische en milieutechnische eisen die in de aanbesteding worden gesteld.

DE GUNNING

Sinds 1 juli 2016 dient gunning plaats te vinden op basis van de economisch meest voordelige inschrijving (EMVI).

Economisch meest voordelige inschrijving is het overkoepelende begrip voor drie gunningscriteria:

- beste prijs-kwaliteitverhouding (Beste PKV);
- laagste kosten, berekend op basis van kosteneffectiviteit (Laagste KBK), zoals de levenscycluskosten;
- laagste prijs.

Wanneer de keuze voor laagste prijs en laagste kosten bepalend is, dan dient dit gemotiveerd te worden in de aanbestedingsstukken. Aanbevolen wordt om te beoordelen op de *Total Cost of Ownership* in plaats van aanlegprijs.

De Aanbestedingswet 2012 en het ARW 2016 schrijven het gebruik van Beste PKV als gunningscriterium voor. Wanneer daarvan wordt afgeweken, dan dient dit uitzonderingsgeval te worden gemotiveerd.

Elders in dit hoofdstuk wordt besproken wat het projectteam kan doen om een eerste indicatie te krijgen van kunstgrassystemen waaruit gekozen kan worden. Wanneer besloten moet worden aan welke opdrachtgever het project moet worden gegund, is het raadzaam dezelfde procedure te herhalen. Ditmaal moeten echter alleen velden worden bezocht die door de inschrijvende partijen als referentie worden opgegeven.

Behalve dat het belangrijk is om deze referenties te zien en te ervaren, dient de projectgroep ditmaal ook uitvoerig met alle betrokkenen te praten. Uiteindelijk spreken zij uit ervaring. Vraag hun een overzicht van de clubs die zij destijds als referentie gebruikten en benader ook deze verenigingen, zodat geput kan worden uit hun historische ervaringen.

Net als bij de eerste selectie is het verstandig om de referenties en aangeboden systemen ook nu te beoordelen via een puntensysteem. Belangrijk is ditmaal wel dat men onthoudt dat de kwaliteit en performance van een veld worden bepaald door het hele kunstgrassysteem.

Voordat een project gegund wordt, doet men er verstandig aan om een aantal zaken omtrent de aannemende partij te verifiëren. Het wordt aanbevolen om duidelijkheid te krijgen omtrent:

- de financiële positie van de aannemende partij door een non-faillissementsverklaring en bankgarantie van maximaal 5% van de aanneemsom te vragen;
- referenties van werkzaamheden van vergelijkbare aard en omvang. Omdat de kunstgraswereld continu in beweging is, is het belangrijk dat de referenties niet ouder zijn dan drie jaar;
- garanties op zowel de kwaliteit van de verschillende componenten in, als de performance van het gehele kunstgrasveld.

Weeg de mening van spelers zorgvuldig mee.

De publicatie Gunnen op waarde (CROW-publicatie 253) helpt om juridisch waterdicht te bepalen hoe de kwaliteit van een inschrijving op een objectieve en transparante wijze goed kan worden beoordeeld.

Met uitzondering van de onderhandse procedure mag na de aanbesteding niet direct worden overgegaan tot gunning. Alle partijen die hebben ingeschreven, dienen geïnformeerd te worden over de voorgenomen keuze. De overige partijen hebben vervolgens minimaal twintig dagen de tijd om eventueel bezwaar tegen die beslissing aan te tekenen. Wanneer er geen bezwaren zijn ingediend binnen de gestelde periode, kan men tot definitieve gunning overgaan. De partij aan wie de opdracht is gegund, heeft vervolgens acht dagen de tijd om de gemeente de documenten en informatie te sturen die vermeld staan in de aankondiging en het Uniform Europees Aanbestedingsdocument.

DE UITVOERING

Het klimaat speelt een grote rol bij de juiste aanleg van een kunstgrasveld. Zelfs het beste kunstgrassysteem zal falen wanneer het niet juist of niet op de juiste manier is aangelegd. Zo is polyethyleen gevoelig voor hoge temperaturen: het verstart bij afkoeling en rekt uit bij verwarming. Wanneer de rollen kunstgrasmat te lang in opgerolde toestand blijven liggen voordat de mat op het veld wordt geplaatst, kan dat ertoe leiden dat de structuur van de vezels in de opgerolde mat beschadigd raken. Deze vezels zullen de neiging hebben om plat te blijven liggen wanneer de mat op het veld wordt aangebracht.

Het instrooigranulaat is erg gevoelig voor droge en natte toestanden. Bij extreem droge omstandigheden zullen de lichte delen en stof sneller verwaaien. Dit zal tot ongezonde situaties voor de medewerkers en omwonenden leiden, maar kan er ook toe leiden dat een groot deel van het ingekochte granulaat feitelijk niet wordt gebruikt. Het aanbrenge van instrooigranulaat onder natte omstandigheden heeft eveneens weinig zin. Het granulaat zal sneller samenklonteren waardoor het minder egaal wordt aangebracht. Ook zullen de vezels op een vochtig veld plat blijven liggen, waardoor het granulaat niet correct tussen de vezels wordt aangebracht. Eenmaal aangebracht vergt het enkele weken waarin het granulaat zich kan zetten. Excessieve bespeling van het veld tijdens die periode wordt sterk afgeraden. Het granulaat kan tevens gedurende enkele weken een vervelende lucht afgeven. Ook dat is een reden om het veld of de omgeving enige tijd te vermijden.

Het uitvoeren van werkzaamheden aan de toplaag bij natte omstandigheden zal in veel gevallen tevens kunnen leiden tot beschadiging van de onderlaag. Zolang de kunstgrasmat niet is ingevuld zal de drukverdeling van de verschillende werktuigen onevenredig zijn, waardoor de onderbouw beschadigd kan raken.

De window voor het bouwen van een kunstgrassysteem luistert dus nauw. Sportveldenbouwers geven er de voorkeur aan om een kunstgrasveld tijdens de zomerstop aan te leggen. De weersomstandigheden zijn tijdens die periode het gunstigst. Na oplevering is er dan vaak nog voldoende tijd om het veld in optimale conditie te krijgen voor aanvang van het volgende seizoen. Vergeet daarbij niet dat het veld nog gekeurd dient te worden door een erkende keuringsinstantie. Dat vergt tijd. Begin dus tijdig met alle voorbereidingen en plan de stappen die men moet ondernemen. Onthoud daarbij dat sommige procedures verplichte minimale looptijden hebben. Zo is men er zeker van dat men de gewenste kwaliteit krijgt, op het juiste moment en minimaal voor de vooraf gewenste levensduur.

KWALITEITSWAARBORGING

Fabrikanten en bouwers van kunstgrasvelden hebben inmiddels voldoende kennis en ervaring om vooraf te bepalen hoe een kunstgrasveld zich gedurende de jaren zal houden.

Om kwaliteit goed te kunnen beoordelen is het belangrijk dat alle beoordelingscriteria objectief meetbaar zijn. Belangrijk uitgangspunt is daarbij wel dat de club of gemeente vooraf duidelijke en juiste informatie verstrekt en zich vervolgens ook aan het voorgeschreven gebruik en onderhoud zal houden.

Disputen ontstaan vaak doordat de gedeelde informatie niet helemaal correct is of een verschil van inzicht geven. Juist op zo'n moment is het belangrijk dat de club of gemeente kennis van zaken heeft.

De kwaliteit van een kunstgras voetbalveld wordt op meerdere momenten getoest. Dit staat allemaal in hoofdstuk 7 beschreven. Dat hoeft niemand ervan te weerhouden om zelf een oogje in het zeil te houden. Wel is het belangrijk dat daarbij voorkomen wordt dat men zich te veel bemoeit met de uitgevoerde activiteiten of procedures. Ook hier geldt dat de bouwer de ruimte moet hebben voor eigen initiatief en innovatie, zolang er voldaan wordt aan de eisen.

Eenmaal opgeleverd is het belangrijk om op termijn de kwaliteit en de gevolgde procedures te evalueren. Eén jaar na aanleg is daarvoor een geschikt moment. Elders in dit boek wordt besproken hoe men ervoor kan zorgen dat een kunstgrasvoetbalveld jaarlijks blijft voldoen en wat gedaan kan worden om ervoor te zorgen dat de sportveldenbouwer dit garandeert.

Disputen zijn bijna altijd tussen de opdrachtgever en opdrachtnemer en vloeien meestal voort uit een gebrek aan informatie of het niet opvolgen van afspraken. Adviseurs zijn zelden partij in zo'n dispuut, hoewel het aannemelijk is dat hun (gebrek aan) informatie mede bijdraagt aan het dispuut. Vandaar dat het belangrijk is om een goede adviseur te nemen (zie kader). De ervaring leert dat opdrachtgever en opdrachtnemer doorgaans wel een oplossing weten te bereiken, zij het dat een of beide partijen soms veel water bij de wijn moet(en) doen. Wanneer de partijen niet tot een oplossing komen, kunnen ze zich wenden tot de Raad van Arbitrage van de BSNC. Die bestaat uit twee 'kenners' van kunstgras-systemen. Hun uitspraak is bindend.

EXTERNE ADVISEURS

Parallel aan de groei van de kunstgrasmarkt is ook de markt voor adviseurs gegroeid. Een toenemend aantal personen en bedrijven biedt zichzelf aan om gemeenten en clubs bij te staan bij het schrijven van het bestek, het selecteren van kunstgras-systemen of vastleggen van de contractuele afspraken omtrent kwaliteit en onderhoud. De groei is ingegeven door de wens van de overheid om (kleine) zelfstandige ondernemers (ZZP'ers) te stimuleren, door het idee dat de kunstgrassportveldenmarkt een lucratieve markt is en het feit dat veel bedrijven in deze markt de afgelopen jaren hebben moeten reorganiseren.

Net als tussen de kunstgrasystemen bestaan er ook grote kwaliteitsverschillen tussen de verschillende adviseurs. In tegenstelling tot de kunstgrasystemen, bestaat er echter géén keurmerk of lijst waaruit duidelijk wordt welke adviseur kwaliteit biedt.

De Branchevereniging Sport en Cultuurtechniek (BSNC) adviseert gemeenten om zorgvuldig hun adviseurs te kiezen. Verkeerd advies of slecht vastgelegde eisen of afspraken kunnen ertoe leiden dat clubs of gemeenten opgezadeld worden met een kunstgrassportveld dat eigenlijk niet voldoet aan de wensen van de gebruikers of de (financiële) middelen waarover de koper beschikt. Eventuele problemen achteraf zullen ongetwijfeld ten koste zijn van de opdrachtgever of opdrachtnemer, maar zelden heeft dat consequenties voor de betreffende adviseur.

Goede adviseurs zijn volgens de BSNC te herkennen aan:

- *het feit dat ze hun reputatie en ervaring gedurende meerdere jaren en projecten hebben opgebouwd;*
- *het feit dat ze meerdere disciplines kunnen aanbieden. Behalve kennis over een kunstgrasstelsel is het ook belangrijk dat ze kunnen adviseren over de bodem, financiële kwesties, juridische aspecten, etc.;*
- *hun vermogen om advies te geven op basis van de unieke situatie. Elk project heeft andere uitdagingen waardoor het onmogelijk is om te volstaan met een standaardadvies;*
- *hun lidmaatschap van of betrokkenheid bij brancheverenigingen en/of kennisfora.*

Een goede adviseur kan prijzig zijn, maar zal de investering in die kennis al snel doen terugverdienen. Wanneer de koper in staat is om het gegeven advies zelf te kunnen beoordelen en te begrijpen, zal dat al heel snel duidelijk zijn.

ONDERHOUDSCONTRACTEN

Een goed onderhoud is allesbepalend voor de levensduur van een kunstgrasvoetbalveld. Fifa staat erop dat, wanneer het onderhoud is uitbesteed aan een externe partij, de eigenaar van het veld in staat is een onderhoudsovereenkomst te overleggen. Alle onderhoudswerkzaamheden die door of namens de opdrachtgever aan het kunstgrasvoetbalveld worden uitgevoerd, moeten in het contract worden vermeld. Er bestaan twee verschillende contractvormen voor het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden.

Het controlecontract

In dit contract worden de werkzaamheden omschreven die door de opdrachtnemer als noodzakelijk worden beschouwd om het veld gedurende de garantieperiode aan de gestelde normen te laten voldoen.

Het specifiek contract

De opdrachtgever omschrijft in het contract zowel welke onderhoudswerkzaamheden als de frequentie waarmee de werkzaamheden moeten worden verricht. Dit wordt gedaan door de werkzaamheden te verdelen in dagelijks, wekelijks en periodiek onderhoud.

De partij die het onderhoudswerk zal verrichten, moet de gelegenheid krijgen om onderhoudswerkzaamheden te offeren (en uit te voeren) die niet in de overeenkomst zijn vastgelegd, maar waarvan de opdrachtnemer van mening is dat die wel noodzakelijk zijn om het veld gedurende de garantieperiode aan de gestelde normen te laten voldoen.

GARANTIE

Elke gemeente hanteert haar eigen afschrijvingsperiode, maar het mag van de sportveldenbouwer verlangd worden dat deze de kwaliteit van het kunstgrasveld voor ten minste twaalf jaar garandeert. De precieze voorwaarden voor de garantie dienen te worden afgestemd op het gevraagde kwaliteitsniveau. De Big 7 hebben twee garantieniveaus opgesteld. Voor beide geldt dat ze voor ten minste twaalf jaar gelden. Gedurende het derde, zesde en tiende jaar na oplevering wordt in de maand juli opnieuw de kwaliteit getoetst van het veld. Het gaat daarbij om de sporttechnische eigenschappen en de condities zoals die verlangd werden bij de aanleg van het kunstgrasvoetbalveld. Die toetsing dient te worden uitgevoerd door een door Fifa-geaccrediteerd testinstituut. Mocht het veld niet langer voldoen, dan moet de aannemer de mogelijkheid krijgen om de kwaliteit van het veld te verbeteren zodat het alsnog aan de gestelde eisen kan voldoen.

Voorbeelden van de twee standaardgarantie verklaringen die de Big 7 heeft opgesteld.

Hoofdvelden

De opdrachtnemer garandeert het volgende:

- a) vanaf het moment van oplevering tot en met het eerste jaar na oplevering voldoet de constructie minimaal aan de eisen van de KNVB, conform de richtlijnen van Fifa, die gelden voor veldtype Fifa Quality Pro;*
- b) vanaf het tweede jaar na oplevering tot en met het zesde jaar na oplevering voldoet de constructie minimaal aan de eisen van de KNVB, conform de richtlijnen van Fifa, die gelden voor veldtype Fifa Quality;*
- c) vanaf het zevende jaar na oplevering tot en met het twaalfde jaar na oplevering voldoet de constructie minimaal aan de eisen van de gebruiksnorm van de KNVB conform normblad NOC*NSF-KNVB2-18 van maart 2012;*
- d) gedurende twaalf jaar na oplevering vertoont de kunstgrasmat geen abnormale slijtageverschijnselen, tenzij er schade optreedt zoals genoemd onder punt 3;*
- e) de kunstgrasmat is gedurende twaalf jaar na oplevering bestendig tegen weersinvloeden zoals uv-straling, temperatuurschommelingen, vocht, rot en schimmel;*
- f) de werkzaamheden die gepaard gaan met het vaststellen van het onder punt b genoemde, worden in overleg met de opdrachtnemer vastgesteld door een door NOC*NSF/Fifa erkend keuringsinstituut en bekostigd door de opdrachtgever. Indien deze keuring leidt tot afkeuring, komen de herkeuringskosten voor rekening van de opdrachtnemer.*

Investeren in kunstgras is investeren in de toekomst.

Velden met medegebruik

1. De opdrachtnemer garandeert het volgende:

- a) vanaf het moment van oplevering tot en met het zesde jaar na oplevering voldoet de constructie minimaal aan de eisen van de KNVB, conform de richtlijnen van Fifa, die gelden voor veldtype Fifa Quality;
- b) vanaf het zevende jaar na oplevering tot en met het twaalfde jaar na oplevering voldoet de constructie minimaal aan de eisen van de gebruiksnorm van de KNVB conform normblad NOC*NSF-KNVB2-18 van maart 2012;
- c) gedurende twaalf jaar na oplevering vertoont de kunstgrasmat geen abnormale slijtageverschijnselen, tenzij er schade optreedt zoals genoemd onder punt 3;
- d) de kunstgrasmat is gedurende twaalf jaar na oplevering bestendig tegen weersinvloeden zoals uv-straling, temperatuurschommelingen, vocht, rot en schimmel;

e) de werkzaamheden die gepaard gaan met het vaststellen van het onder punt b genoemde, worden in overleg met de opdrachtnemer vastgesteld door een door NOC*NSF/Fifa erkend keuringsinstituut en bekostigd door de opdrachtgever. Indien deze keuring leidt tot afkeuring, komen de herkeuringskosten voor rekening van de opdrachtnemer;

2. in aanvulling op paragraaf 22 van de U.A.V. 2012 verbindt de opdrachtnemer zich ertoe de door hem aan de opdrachtgever te verstrekken garanties ook te doen gelden ten behoeve van de natuurlijke of rechtspersoon die het werk of onderdelen daarvan, waarvoor garanties zijn verstrekt, in eigendom of beheer en onderhoud krijgt na oplevering;

3. van garantie zijn in ieder geval uitgesloten schade en gebreken die het gevolg zijn van: vandalisme, brand en rampen, omstandigheden die zijn toe te rekenen aan de opdrachtgever dan wel personen voor wie deze aansprakelijk is;

4. de aanspraak op garantie heeft uitsluitend betrekking op schade aan materialen van de kunstgrasmat en de constructie als zodanig. Indien noodzakelijk zal de opdrachtnemer (onderdelen van) de kunstgrasmat en/of de constructie herstellen of vervangen;

5. indien sprake is van een situatie waarop deze garantiebepalingen van toepassing zijn, gaat de opdrachtnemer binnen een termijn van veertien dagen over tot herstel of vervanging van een gedeelte of gedeelten van het veld, dan wel het hele veld. De planning van de herstelwerkzaamheden geschiedt in overleg met de opdrachtgever. Grootschalige werkzaamheden, zoals vervanging van een gedeelte of gedeelten, dan wel het hele veld, dienen plaats te vinden tijdens de zomerstop;

6. de opdrachtnemer draagt de kosten die gepaard gaan met aanpassingswerkzaamheden tot behoud van de goedkeuring conform de eisen zoals gesteld in lid 1 gedurende de garantieperiode, naar rato van het aantal jaren na oplevering.

De opdrachtnemer draagt:

- in het 1e jaar na oplevering: 100 % van voornoemde kosten;
- in het 2e jaar na oplevering: 100 % van voornoemde kosten;
- in het 3e jaar na oplevering: 90 % van voornoemde kosten;
- in het 4e jaar na oplevering: 80 % van voornoemde kosten;
- in het 5e jaar na oplevering: 70 % van voornoemde kosten;
- in het 6e jaar na oplevering: 60 % van voornoemde kosten;
- in het 7e jaar na oplevering: 50 % van voornoemde kosten;
- in het 8e jaar na oplevering: 40 % van voornoemde kosten;
- in het 9e jaar na oplevering: 30 % van de voornoemde kosten;
- in het 10e jaar na oplevering: 20 % van de voornoemde kosten;
- in het 11e jaar na oplevering: 10 % van de voornoemde kosten;
- in het 12e jaar na oplevering: 5 % van de voornoemde kosten.